

ਫੌਜਦਾਰੀ ਫੁਟਕਲ

ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਜੇ. ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਐਮ ਐਸ ਟੀ ਰਾਮ ਕਾਲੀ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਏ.ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1963 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 3-ਡੀ

ਸਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਆਫ ਇਮੋਰਲ ਟਰੈਫਿਕ ਇਨ ਫੁਮੈਨ ਐਂਡ ਗਰਲਜ਼ ਐਕਟ (ਸੀਆਈਵੀ ਆਫ 1956)--ਸੈਕਸ਼ਨ 18--ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ - ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਨੈਤਿਕ ਟਰੈਫਿਕ ਇਨ ਫੁਮੈਨ ਐਂਡ ਗਰਲਜ਼ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 18 ਅਤਿਅੰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਅਤੇ ਚੁਣਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਮਾਪਦੰਡ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਧਾਰਾ 18 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਇਹ ਧਾਰਾ 7 ਦਾ ਪੂਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। . ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ 54, ਜੀ.ਬੀ. ਰੋਡ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣਾ।

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ -ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ।

ਐਸ.ਵੀ. ਗੁਪਤਾ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੇਲੀਸਿਟਰ-ਜਨਰਲ, ਆਰ.ਐਚ. ਢੇਬਰ, ਬਿਸ਼ੰਬਰ ਦਿਆਲ।
ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਜੱਜਮੈਂਟ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.- ਇਹ ਹੁਕਮ 23 ਜੁਲਾਈ, 1963 ਦੇ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3-ਡੀ, 4-ਡੀ, 5-ਡੀ, 6-ਡੀ, 7-ਡੀ, 1962 ਦੇ 10-ਡੀ ਅਤੇ 12-ਡੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੈਤਿਕ ਟਰੈਫਿਕ ਐਕਟ, 1956 (1956 ਦਾ ਨੰਬਰ 104)- ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਵੀ. ਗੁਪਤਾ, ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ; ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਧਾਰਾ 18 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜੋ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 18(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ, ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਮਾਪਦੰਡ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਅਤੇ ਚੁਣਨ ਲਈ ਜੋ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 7 ਦੇ

ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਅਤੇ 18, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਉਹੀ ਬੰਡਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਦੇ 200 ਗਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੇਸ਼ਵਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵੇਸ਼ਵਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਖੋਜ ਕਰੇਗਾ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 18 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਿਰਣਾ ਭਾਰਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਗੈਰ-ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਇਕ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਚੋਣ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਜਾਣ ਵਿਤਕਰੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਹਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਅੰਗ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਤਰ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ 'ਅਦਾਲਤ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਨਾ ਕਿ 'ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ'। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਧੀਨ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 29, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

- "29. (1) ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- (2) ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ, ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ"।

ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ; ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ; ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1), ਧਾਰਾ (a) ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ (b) ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਧਾਰਾ 190 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਲਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 191 ਕੇਸ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 190 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਥ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਤੱਥ ਦੋਵੇਂ ਸਾਂਝੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਤੱਕ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਧਾਰਾ 7 ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਉਸ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਧਾਰਾ 7 ਦਾ ਪੂਰਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਰਾਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਨਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਉਹ ਮਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ

ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸਬੂਤ ਦਾ ਉਹ ਮਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਇਸ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਿਉਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 18 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 18 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਧਾਰਾ 18 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਪੂਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਤਕਰੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਲੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 7 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਵੇਗੀ ਜੇ ਕਿ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ : ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ

